

Музейники на чолі з директором районного народного музею Тетяною Володимирівною Сокіл зберігають, вивчають, популяризують літературну спадщину українського гумориста Остапа Вишні через експозиційну діяльність музею серед відвідувачів, екскурсантів та туристів, яка на сьогодні потребує більш активного впровадження інноваційних музейних технологій.

Список використаних інформаційних джерел

1. Зуб І. Остап Вишня: нарис життя і творчості / І. Зуб. – Київ : Дніпро, 1989. – 239 с.
2. Журавський А. Ніколи не сміявся без любові: сторінки життя і творчості Остапа Вишні / А. Журавський. – Київ : Мистецтво, 1983. – 334 с.
3. Сокіл Т. В. Життєвий творчий шлях Остапа Вишні / Т. В. Сокіл. – Дипломна робота (рукопис). Приватний архів.

НАВЧАЛЬНІ МУЗЕЇ У МУЗЕЙНІЙ МЕРЕЖІ ПОЛТАВЩИНИ

В. В. Романенко, студент спеціальності 032 Історія та археологія, група ІА (мс)-24

Л. І. Шаповал, науковий керівник, доцент кафедри історії України

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Україна вирізняється великою кількістю пам'яток історико-культурної спадщини народу, яка зберігається й популяризується музеями. Сукупність музеїв одного профілю, типу або відомчої приналежності (мережа художніх музеїв, музеїв під відкритим небом) на певній території називають музейною мережею. Державна музейна мережа сформована у 1920-х рр. відповідно класифікації музеїв за профілями, статусом, відомчою підпорядкованістю установ, адміністративно-управлінським принципом [3]. Перелік музеїв, у яких зберігаються музейні предмети, колекції, зібрання, що є державною власністю, належать до державної частини Музейного фонду України, затверджується Кабінетом Міністрів України [1]. Станом на 2018 р. музейна мережа України налічувала 478 державних музеїв, які є юридичними особами. У їх складі діють 110 музейних установ на правах філіалів і 918 – на правах відділів. Музеїв, що перебувають у віданні підприємств, установ, організацій, налічується 1100. При загальноосвітніх, позашкільних, професійно-

технічних, вищих навчальних закладах у системі МОН функціонує 2 500 музеїв на громадських засадах.

Мережа музеїв України будується на основі наукової класифікації та типології, яка склалася в 1990–2010 рр., приведена у відповідність до міжнародних типологій музеїв світу [3]. За категоріями відвідувачів музеї розподіляються на типи: науково-освітні (публічні), науково-дослідні (академічні) та навчальні. За профілем вони поділяються на історичні, природничі, меморіальні, літературні, краєзнавчі, військові тощо.

Навчальні музеї (університетські, шкільні) створюються при школах, середніх спеціальних і вищих навчальних закладах Полтавщини з освітньою метою. Університетські музеї діють у вищих міст Полтави і Кременчука відповідно до статуту університету як музеї історії університетів, меморіальні музеї видатних учених, створювалися з ініціативи приватних осіб, меценатів, учених. Університетські музеї підвищують ефективність навчального процесу, виконують історико-меморіальну функцію. Шкільні музеї створюються в школах і позашкільних установах з навчально-виховною, пізнавальною й освітньою метою для учнівської аудиторії, які є найбільш дієвими установами музейної мережі Полтавщини 1998–2019 рр.

У переліку музеїв при закладах освіти Полтавської області, які перебувають на обліку, станом на 20 січня 2019 р. діє 174 музеї, з яких профіль: військово-історичний мають – 16; художній – 2; етнографічний – 40; історичний – 43; краєзнавчий – 10; історико-краєзнавчий – 36; мистецький – 2; меморіальний – 7; геологічний – 1; літературний – 6; літературно-краєзнавчий – 1; літературно-меморіальний – 2; меморіально-природничий – 1; історико-етнографічний – 3. Серед міст області найбільше музеїв у Полтаві (14) та Кременчуці (8), серед районів – Кобеляцький (18) [2].

Навчальні музеї Полтави: Військово-історичний музей КЗ «Полтавська гімназія № 32 Полтавської міської ради» від 06.01.1998; Музей народознавства КЗ «Полтавська загальноосвітня школа I–III ступенів № 26» від 06.01.1998; Музей народознавства КЗ Полтавська загальноосвітня школа I–III ступенів № 22 від 06.01.1998; КЗ Полтавська гімназія «Здоров'я» № 14 від 06.01.1998; Військово-історичний музей КЗ «Полтавська загальноосвітня школа I–III ступенів № 24» від 06.01.1998; Військово-історичний музей КЗ «Полтавська гімназія № 21» від

06.01.1998; Військово-історичний музей КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 22» від 06.01.1998; Історико-краєзнавчий музей «Стара Полтава» КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 27» від 21.11.2001; Музей народознавства КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 34» від 21.11.2001; Музей історії школи КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 22» від 30.11.2004; Музей історії школи КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 8 імені П.Мирного» від 30.11.2004; Музей дитячої творчості КЗ «Полтавська гімназія № 17» від 20.06.2008; Музей етнографії Полтавського міського центру позашкільної освіти від 05.07.2010; Музей історії школи КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 20 імені Бориса Серги» від 21.11.2013.

Навчальні музеї Кременчука: Фольклорно-етнографічний музей Кременчуцького ліцею № 5 ім. Т. Г. Шевченка Кременчуцької міської ради від 06.01.1998; Військово-історичний музей Кременчуцької загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 8 від 06.01.1998; Військово-історичний музей Кременчуцького ліцею-інтернату № 21 «СТАРТ» спортивного профілю від 06.01.1998; Історико-краєзнавчий музей Кременчуцької спеціалізованої школи І–ІІІ ступенів № 7 з поглибленим вивченням фізичної культури та основ здоров'я від 21.11.2001; Музей українського побуту Кременчуцької загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 24 від 14.04.2006; Військово-історичний музей Кременчуцького ліцею № 5 ім. Т. Г. Шевченка від 31.05.2008; Військово-історичний музей Кременчуцької загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 12 від 25.10.2012 р. [2].

Головними аспектами музейного виховання учнівської і студентської молоді є: неформальне поєднання емоційного й інтелектуального впливу через експресивність, різноманітність, ідентичність музейних реліквій, свідчень очевидців; виховання на тому, що поруч; ефективне засвоєння освітньої програми за допомогою експонатів навчального музею; створення умов для виховання історичної свідомості. Парадигмою музейного виховання є: використання освітнього аспекту навчального музею для формування активної життєвої позиції; формування гордості за Батьківщину; утвердження толерантного світогляду, сприйнятливості до культурного плюралізму, шанобливого ставлення до інших культур і традицій; популяризація музею за допомо-

гою навчальних екскурсій. Завданнями навчального музею є: ознайомлення з історією рідного краю; виховання патріотизму на прикладі життя та діяльності земляків; отримання знань про найважливіші події в історії малої вітчизни; набуття знань, навичок і вмінь щодо роботи з різноманітними історичними джерелами; використання знань та уявлень про історичні соціальні норми й цінності Вітчизни для життя в суспільстві, участі у взаємодії з представниками інших народів.

Отже, велика кількість навчальних музеїв у музейній мережі Полтавщини має цінну інформаційну базу, що сприяє поглибленню засвоєнню теоретичних знань молоді в умовах освітньої установи, розвиває співтворчість, активність, самодіяльність у процесі збору, дослідження, обробки, оформлення й популяризації навчальних матеріалів. Навчальні музеї мають виховну й науково-пізнавальну цінність, хоча продовжують демонструвати рудименти українського музеєзнавства радянського періоду, повільними темпами наближуються до європейській стандартів регулювання музейного простору. Музеям Полтавщини бракує профільних фахівців – екскурсіводів, менеджерів з оптимізації кадрової політики у музейній сфері, які б організовували процес навчання керівних кадрів музеїв основам менеджменту.

Список використаних інформаційних джерел

1. Закон України «Про музеї та музейну справу» Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 25, ст. 191 [Електроннийресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр>. – Назва з екрана.
2. Перелік музеїв при закладах освіти Полтавської області, які перебувають на обліку станом на 20.01.2019 р. Додаток до наказу Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА від 22.01.2019. № 22 [Електроннийресурс]. – Режим доступу: Poltavatourcenter.pl.ua/images/documents/museums/oglyad-2018/dodat.pdf. – Назва з екрана.
3. Рутинський М. Й. Музеєзнавство : навч. посіб. / Рутинський М. Й., Стецюк О. В. – Київ : Знання, 2008. – 428 с.